

Ivo Harák

Hodnocení soutěže Nezvalova Třebíč – I. kategorie:

Do této kategorie bylo přihlášeno 11 soutěžících (respektive příspěvků), z nichž žádný z nich, nakolik lze z jejich textů usuzovat, zatím není „hotovým básníkem“. Což mi až tolik, vzhledem k věku soutěžících, nevadilo. Daleko spíše mne iritovaly pozůstatky z dřevní četby (někdy snad až obrozenecké) v textech, zatím důkladně nezažitá – a především neztvárněná – velká témata a také jakási mnohomluvnost (=nadbytek velkých – domněle poetických – slov; nedostatek významové i rytmické koncentrace v textu – který by ovšem předpokládal originální básnickou obraznost). U některých textů bylo možné zjistit věk pisatele, respektive (nevím, zda skutečný) věk toho, kdo text napsal. Protože jde o kategorii otevřenou bez rozdílu pro věkové rozmezí 11 – 19 let, nebral jsem na toto ohled (přestože bych doporučoval, aby byla tato kategorie rozdělena na 11 – 14, 15 – 19 let; anebo aby se soustředila pouze na středoškoláky).

Z jiných soutěží (např. Literárního Varnsdorfu) jsem si zvykl dělit autory na ty, kteří si zaslouží ocenění, na ty, které bychom měli pozvat (protože mají určitý tvůrčí potenciál – ne zcela realizovaný / možná vinou špatného výběru textů, neschopnosti koncentrovat tvárnou vůli po celé textové ploše, zasypáním básnických objevů slovní vatou, závislostí na „velkých vzorech“, křečovitou snahou o originalitu apod./) a na takové, kteří v zaslaných textech zatím básnický talent neprokázali.

Vzhledem k věkovému rozpětí autorů se onen poslední ze soudů naplno vyslovit neodvažuji, nicméně ze soutěžních textů stojí u mne nejnižší tyto: šifra kredenc 115 (snad jediný, u něž jsem nenalezl nic, co by mne zaujalo), jbkva (ale tady si už říkám, že kdyby byly napsány jen první dva verše: „kdysi jsi mi říkal andílku / tak jsem dnes vyzkoušela jestli umím létat;“ docela by to stačilo), 1874uR00514nB3 (sympaticky civilním textům chybí nějaké směřování i větší sevřenost, výraz je příliš křečovitý a fádní obraznost slouží co pouhá výplň), VSITI (jde o křečovité „vyrábění“ poezie jaksi na sílu; možná by stálo za to si více všimnout novějších autorů).

Mezi soubory, v nichž jsem si toho pro sebe přece jen našel více (ale ne dosti na to, aby byly oceněny), patří 91019 (plný velkých a zatím plně nezažitých slov, zajímavých, leč dále nevyužitých nápadů, ne dosti zákonné segmentace textu do veršů – občas dokonce do veršů rozsekaného věcného sdělení), POMNĚNKA (kde bych uvítal méně vnějškového filozofování a představení myšlenky skrze básnický obraz, méně velkých a poezií již notně osahaných slov, rytmickou a významovou koncentraci; pokus o rytmicky zpřesněnou pasáž proloženou rýmy končí občas u nechtěné naivity; skutečnou a zralou poezií je jediné sloka: „Ten jeho pohled, / prozářen sprškou vodní, / leskne a třpytí se / jak řeka před povodní.“), veverka 007 (kde jsem si našel pár skutečně básnických pasáží – třeba hned první tři verše první básně – a mnoho výplně, zřejmě vyčtené /doporučuji zamyslet se nad tím, co vlastně vůbec dané pasáže znamenají, co jimi chci říci: zda demonstrovat, co jsem přečetl a že jsem taky básník, anebo blíže vymezit „dění se“ básně/: „Tma není zlá, jen kousek pravdy to je!“, „A tváře káravé, probodnutý hladem;“ připomínám jen, že mlynář *mele* – a švadlena asi také nebude chtít nitě *šmodrchat*) a 1N7J7T (zde doporučuji zpřesnit rytmus a méně poučovat, pokoušet se vše, co mi na první dobrou připadá poetické, vnímat z odstupu – třeba několika dní /nepsat za svoji představu poezie, ale ze sebe a za sebe/ a více dbát na logiku básnického obrazu /“Krájím dlaní svoji mysl“ je dokonce i v surreálném modu pasáž nechtěně komická/). Přičemž „růstový potenciál“ spatřuji zejména v posledním (nejskromnějším) souboru.

Nejlépe (alespoň u mne) dopadly tři soubory, u nichž jsem s povděkem kvitoval soudržnost celku, stylovou jednotu textů, něco, co jsem si pro sebe nazval *názorem na poezii*. Ale zase: objevné pro mne byly nakonec spíše detaily. Nakonec jsem i tady byl nucen konstatovat neumění rozlišit mezi novým a původním – a omletou již banalitou: „Ranní čas strávený s Tebou / by byl lepší než ranní čas / strávený bez Tebe;“ „zmlácená špatnostmi / lidského

hnutí;“ „svou pýchu duše napohled.“ Nejvýše stojí J1A2R3O4 – kéž by se ovšem pisatel veršů naučil zapomínat: na kdysi přečtené, na ze školní četby vytvořenou představu poezie, na básnické emblémy a slovní klišé. Má totiž dar samozřejmosti – tedy i schopnosti rytmicky přesně a bez větší urážky vkusu zveršovat banalitu. O něco málo níže stojí SITARISTA1984: nad jehož odvahou k delším textům jsem si povzdechl, že by lépe dopadly, pokud by z nich tvůrce vypustil vše sémanticky nedosycené a dbal vyšší zákonnosti v segmentaci textu do veršů (jíž se spoluutváří rytmus básně a generuje její význam). Posledním z adeptů na ocenění je 235678 37 33 27 115: kde se výborné nápady („Kolečko dětského kočárku / který někdo odložil na koleje“) zhusta (a nevyužity) vyskytují v sousedství banalit. Doporučuji škrtat, zestručnit, lépe pracovat s rytmem.

Nezvalova Třebíč tentokrátě dospělá:

Také zde jsem si soutěžící rozdělil do tří kategorií podle kvality jimi odvedené práce (s vědomím, že do toho vstoupil také můj vkus a tedy se mohu mýlit). Nejnižší stojí věci nenapadené, psané buď z potřeby „se vypsat“ nebo jen se řemeslnou zručností (bez nějakého vyššího osobního vkladu); a také zásilky, u nichž jsem postrádal větší textovou plochu (i když: někdy také *bohudík* postrádal), podle níž bych se potom mohl rozhodnouti (platí to zejména pro soubor haiku: jen každé druhé bylo „napadené“ a tedy poezií; takže jsem měl pocit, že spíše než o tvorbu šlo o vyplňování křížovky). Takže si sem patří: pax; 123; 591946; čejka; Kořeny a kořínky; Itriana; MINK; TURMALINA 90; Kopretina; HLEMÝŽD; 42; HAIKU; POHÁDKÁŘ; Bukova; Astronaut.

Ač jsem také u řady takto „vyřazených“ musel ocenit kultivované (leč také sémanticky notně podvyživené) podání, zvládnuté řemeslo, sečtělou. O to více u následující kategorie; tedy u autorů, které jsme (například v soutěži Literární Varnsdorf) na vyhodnocení zvali: ne proto, abychom jim udělili některou z cen, ale protože se nám zdálo smysluplné s nimi pracovat – přestože to zatím „velká literatura / velká báseň“ není. Takový **Heliodor** zaujme spíše v detailu než v celku, úporná snaha o originalitu končí občas banalitou. **Padni komu padni** si na můj vkus až příliš nechává diktovat rytmem a rýmem - vlastně jde často o písňový text (a ne báseň); apropos: plyšové bývají mraky, ne jejich pouť. **417** vytváří stylově, výrazově značně nesoudržné texty, jimž dominují více gesta než nápady. **Roztrhané sny, 1518M** působí spíše jako přípravný materiál (výpisky) pro další práci – prospělo by zestručnění. Jen lehce nahozené nápady **Johna 11** slušelo by se dále a pečlivěji rozvinout. **TRAM** by si měl uvědomit, že poezii netvoří jen rytmus, rým a poněkud strojené vyjadřování. **Kačaba** sice nic převratného nesděljuje, ale alespoň si na nic nehraje – téhle *samozřejmě* poezii ovšem nesvědčí přehoušť básnických rekvizit (které už tak dobře znám odjinud, například: „v posvátném tichu“). Poctivě zvládnutým řemeslem, ale také básnickými klišé a zbytečně rozmáchlými gesty („navlékám trsy hvězd“) se představuje **HOMAJ**. Nicméně – skutečný básník se nepotřebuje krýt *velkými jmény*. Což platí také pro soubor **pepitoblues**. U nějž si navíc kladu otázku po smyslu segmentace textu do veršů. Autor **M. G. H. 14** sice píše poezii, ale zamrzlou kdesi v dávné literární minulosti (o čemž svědčí nadbytek „provařených“ básnických emblémů). Zaujal mne však jeho „napadený“ Noční host. Soubor **odprosincedoúnora** působí jako sémanticky poněkud podvyživený třetí vývar z přečteného. Zato **poselautomat** skýtá silný potenciál; který – žel – nebyl naplněn: jako by si autor nechal diktovat předem daných (=textem) a nešel proti jeho toku; nechal se unášet – a tudíž netvořil. **Náměsíčník** využívá už tolikrátě použitá klišé tak, že jsem se až musel ptát, co nového a jak nově říká. Jako by tu byl více za tradici než za sebe. Cestovní verše **IslesG** troskotají na přemíře popisnosti a nedostatku odvahy ke „skluzu“ (=vysmeknutí se z původního textu do jiné sémantické a obrazné dimenze). Vezměme verše: „Pod skálou kaplička / víra lanem zachycená“; proč se s takto objeveným sdělením se silným významovým potenciálem dále nepracuje? **PORTO** píše sympaticky stručně, úderně, sevřeně – a když už se spoléhá na „velká slova“, alespoň svede tato (často v závěru básně) „shodit“. **MOTÝL** je ambiciózní projekt, který se ovšem ne ve všem

zdařil. Troskotá-li, tedy na nedostatku stylového odstínění promluv, nepůvodní (pokud vůbec) obraznosti a podvyživené složce dějové. **4261** píše občas poučně, ale málo poeticky. Jediný nápad (kultivovaně sice) „rozseká“ klidně do celé básně. Vaří z vody. ...**a v pórech oceán** na můj vkus až příliš „útočí na city“; takže je nejsilnější tehdy, pokud nesází na velké téma, leč toto skrytě staví ze zdánlivě všedních detailů (v b. Ptáček).

Sluší se ocenit vysokou úroveň celé soutěže – jen minimum příspěvků pocházelo od tzv. grafomanů. Nejen dokonalé zvládnutí řemesla, ale také značnou porci originality – a přítomnost názoru (=osobitého pohledu) jsem našel u tvůrců, kteří, na rozdíl od kategorie předchozí, selhávají toliko v maličkostech, detailech. I rozdělil jsem si je na adepty na čestná uznání a na adepty na ceny. Podle toho, zda by bylo nutné (pokud bych jimi vytvořený soubor chtěl vydat knižně) s nimi dále pracovat a upravovat – anebo zda by bylo zapotřebí (podle mého soudu) jen nepatrné korekce.

Ony *čestně uznané* už od sebe dále neodlišuji, leda snad tím, co jsem si pro sebe v jejich textech našel. **HALÓ** se mi zdá poněkud přemoudřelé a více se spoléhající na předem zvolenou metodu než na skutečnou tvorbu. Popisnost vytěsňuje původní básnické obrazy. Nicméně je to psáno kultivovaně a celek je soudržný. **A23** je ambiciózním pokusem o filozofující poezii; který se ne vždy podaří; ne tam, kde se problémy vyjmenovávají - namísto aby byly obrazně uchopeny. U souboru **karhu** jde o samozřejmě působící intelektuální poezii; místy snad trochu přemoudřelou a přes míru vše vysvětlující v pointách. **410924** jsou většinou nápadité, rytmicky soudržné, inteligentní a vtipné texty *gramatické poezie*. **RR1139394M** zvládá nejen rytmus a rým, ale konečně (někdo také!) melodii básně. Invenci ovšem utápí v jednotlivých nálezech, nikoliv celkově v básnické obraznosti. O stupeň níže pak stojí lacině aktualizující b. Migrační. **ASH** píše poezii stejně samozřejmě jako intelektuální; nejlepší tam, kde nabízí nadhled, vtip a (skrytou) ironii.

Na samý závěr svého pojednání jsem si nechal texty, které to u mne *vyhrály*. Což ale neznamená, že každý ze souborů stavím na totéž místo. Zrovinka soubor **MATIKO** poněkud diskvalifikuje jeho nevelký rozsah, ale možná ještě více to, že se jednotlivé básně dějí ve světě poněkud abstraktním. Spojení „starostnými křídly“ zní mi poněkud strojeně. S povděkem nicméně kvituji, že jde o texty, které se při druhém a dalším čtení nově a jinak před čtenářem otvírají.

NEZVAL007 představuje pro mne *hotovou* poezii; přestože je na můj vkus až příliš abstraktní (odkazující více ku světu literatury než k tomu předmětnému). Občas mne zarazily osahané básnické emblémy, verš „že vše blízké se vytratí“ bych se pokusil napsat rytmicky přesněji a méně strojeně. Což by neměl být problém, protože autor svede s rytmem (včetně přesahů) pracovat velmi dobře.

Nu, a vůbec nejvíce si cením souboru **7NB**: napadeného, řemeslně zvládnutého, vtipného, kompozičně provázaného – a koneckonců postmoderně variujícího onoho (druhy kryptonymického, robertdavidovského) Nezvala. Tedy včetně toho, co mu kdysi vyčítal Jan Franz: že píše až příliš snadno, když do textu dosazuje, co mu rytmus a ždaná rýmová shoda přinášejí (u mnou nyní hodnoceného tvůrce takto dochází ku stylové kontaminaci textu).

Ivo Harák